

Evidencijski broj / Article ID: 17536917
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section:

**Stipe Božić ponovno
na krovu svijeta: Moj
30. uspon na Himalaju**

STR. 31

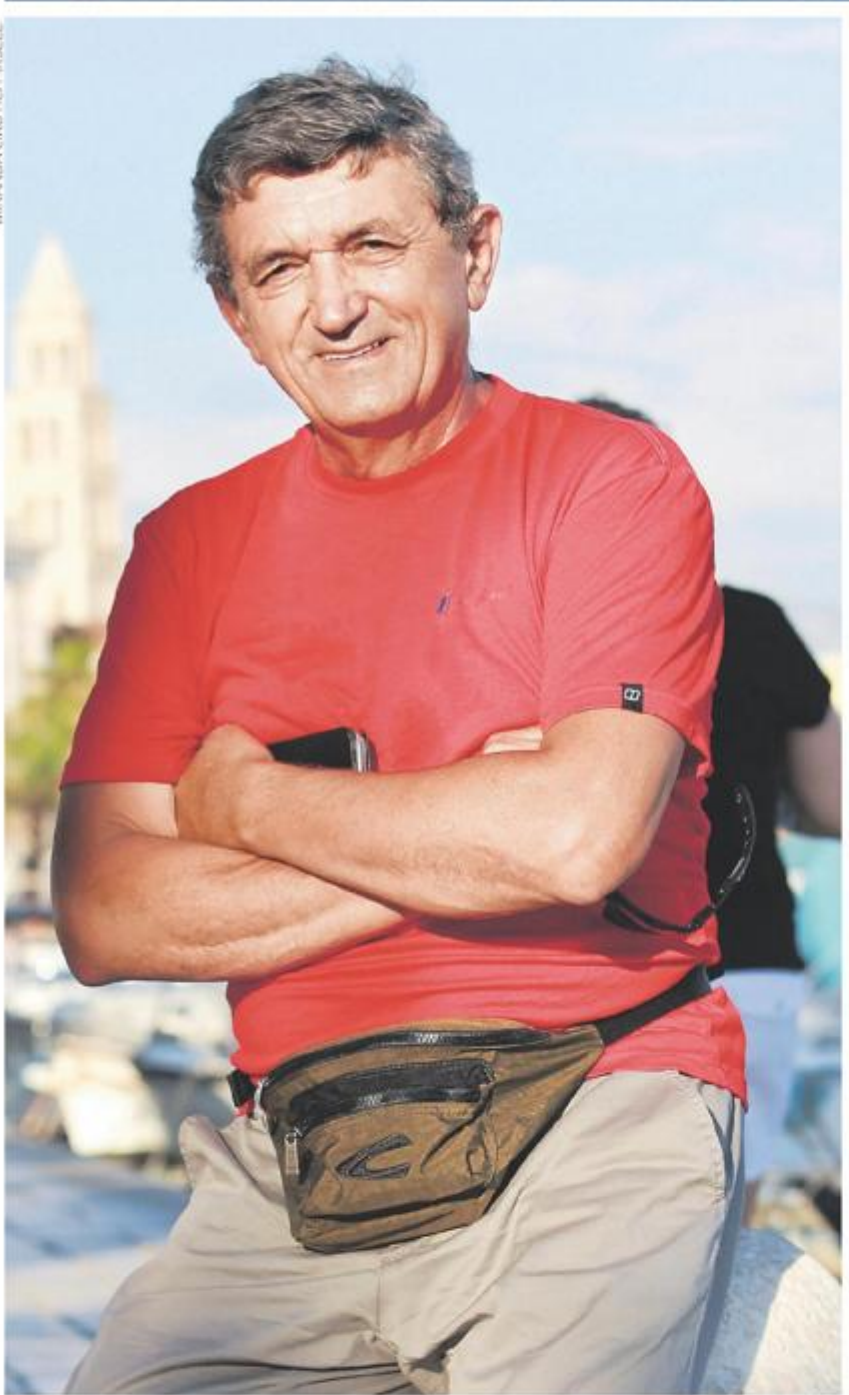
INTERVJU

STIPE BOŽIĆ PONOVO IDE NA KROV SVIJETA

MOJ 30. PUT NA HIMALAJU

POLAZIMO 12. RUJNA I OSTAT
ĆEMO NA PLANINI MJESEC DANA.
NIŠTA ME NE MOŽE POKOLEBATI
DA SE PONOVO OTISNEM GORE

MIRANDA ČIKOTIĆ/PIXSELL

Bilo je tragedija:
pod Manasluom
1983. izgubili smo
Antu Bučana i Nejca
Zaplotnika, kasnije
Mariju Frantar i
Jožu Rozmana

NAŠ JE ŽIVOT STALNO
NA RUBU. NE MOŽEMO ODOLJETI
TOM IZAZOVU. MI SMO SANJARI I
ČINI NAM SE DA ZA TAJ SAN
VRIJEDI RISKIRATI

Šume nam gore jer se o njima ne vodi briga. To nisu šume nego makija i borovi

NINO STRIMOTIĆ/VEERNJI LIST

Od početka rata sam u HDZ-u, ali kako sam radio na HRT-u to nisam isticao jer nije bilo spojivo

Razgovarala: SLAVICA VUKOVIĆ

S

tipe Božić, naš proslavljeni alpinist, putopisac, spasilac i pustolov, prvo umirovljeničko ljeto provodi gaseći požare, organizirajući potražne akcije za izgubljenim ljudima i pripremajući se za skori put na Himalaju. I ne samo to, uključio se aktivno i u politički život Splita jer je nedavno član Gradskog vijeća.

Upozorili ste na šumske požare i naljutili vatrogasce.

Za požare su vatrogasci najspremniji i oni su zaslužni što su požari ugašeni. Oni to dobro rade. Vidjeli smo to na primjeru Žrnovnice i područja oko Splita, oni su taj požar, koji je bio jedan od najčudljivijih jer je vjetar mijenjao pravce, dobro i brzo sanirali. Jest da je došao do rubova grada, ali nije to krivicom vatrogasaca, jer su ga oni i riješili, nego zato što je sve zapušteno – polja, okućnice, šume... Možda je najveći krivac nebriga o našim šumama koje nisu šume nego makija i borovi o kojima se nitko ne brine. Kada to plane, na žegi i vjetru teško je ugasiti.

Vi ste i reagirali na to zašto se ne gase šume. Gorjele su Svilaja i Dinara, a požar je ugasila kiša. Svilaja je gorjela više od 10 dana. Izvan oka je, izvan naselja, a i minirana je, pogotovo dio od Maovica prema istoku i to se može shvatiti, ne smije se ljude stavljati u pogibelj zbog šume. Međutim, kad je počela gorjeti Dinara, članovi HGSS-a bili su gore, kao i pogranični policajci. Od njih sam dobivao izvješća da vatru gotovo nitko ne gasi. Bilo je četiri-pet vatrogasaca na visoravni Vrdovo, a vatra se proširila prema gore. Policajci su branili svoj objekt, naši su pokušavali, ali lokalni zapovjednici nisu htjeli ni ozbiljno razgovarati i požar se proširio na cijelu planinu. Izgorjeli su hektari i hektari šume, teško je procijeniti, ali možda i dvostruko više nego u okolici Splita.

Jeste li bili gore?

Bio sam. Dio naše najviše planine, najljepšega gorskog lanca, našeg ponosa i naše prirode sada je zgariste. Možda nekom iz doline to ne izgleda katastrofalno, ali to je naše bogatstvo, naše zlato, svetost, pogotovo zato što su to zadnja takva područja. Hrvatska je mala, to su predjeli gdje je sve iskonski očuvano, prirodno i lijepo. Zato nam je žao, pogotovo stoga što smo prvi dan, čim je požar počeo, bili na raspolaganju. Tri puta zvali smo 112, nije bilo odgovora. Normalno da smo na to upozorili, dužnost je svakog građanina da upozori ako se nešto može spasiti.

Jesu li izgorjeli i neki planinarski objekti?

Bili su u opasnosti, kao i pogra-

nični objekt policije. Oni su to sami ugasili. Bilo je u opasnosti planinarsko sklonište Velika Divjakušica na Dinari, oko kojeg je već jednom gorjelo, a kad smo ga išli gasiti, lokalni su nas vatrogasci gotovo prozivali što mi imamo ondje raditi, govoreći da to nije naše područje, da mi nismo za gašenje... Svatko je za gasiti kad mu vatra prijede kućni prag, a šume su naš dnevni boravak. Svi smo na istom zadatku. HGSS i vatrogasci su, slobodno mogu reći, kao braća. Ali, valja koji put reći i bratu da mu nešto nije u redu i da gori.

S obzirom na to da su šume "dnevni boravak", što sad nakon požara? Kako i čime ih obnoviti, kako pomoći životinjskom svijetu?

Treba čekati, proći će i godine dok se priroda ne oporavi. Oporavljena je šuma Vještici gora koja je bila nekako najbogatija, to je bukova šuma koje je već gorjela i nije bila gašena, a i devastirana je ljudskom rukom jer su iz njih poslije rata, kad nije bila toliko pod pažnjom granične policije, izvlačena drva. To je dokaz našeg nemara prema prirodi. Ali, priroda će se obnoviti, samo treba vremena. Par godina bit će zgariste. Trava će se brzo obnoviti, ali šumi trebaju godine.

Što mislite o alepskom boru i polemici treba li ga iskorijeniti?

Nije krivac bor, krivac je čovjek. Ako imamo djecu, ne puštamo ih na ulicu nego se brinemo o njima. Tako je i kada posadimo neku biljku, o njoj se moramo brinuti. Zasadili smo ne znam koliko hektara te invazivne vrste bora i nitko se o njemu ne brine. A vidi se da ondje gdje se čisti, njeguje i održava, požar vrlo rijetko nastaje i teže se širi nego tamo gdje je sve podivljalo i odmah se vidi da nešto nije u redu.

Polemizira se je li uopće moguće održavati šume?

Moguće je. Zato i imamo Hrvatske šume, one njima gospodare. Hrvatske šume se opravdavaju da ne mogu održavati površine u privatnom vlasništvu. Čovjek nije vlasnik šume. Čovjek je vlasnik zemljišta. Po zakonu, ne možete samo tako na svojoj zemlji posjeći stablo, trebate za to dopuštenje šumara. Vidjeli smo da kad šuma izgori ostaju terase, nekad su to bile obradive površine. Ne kažem da ih sve trebamo ponovo obrađivati, ali mo-

Stipe Božić prvi je Hrvat koji se popeo na najviši svjetski vrh

ramo razmisliti kako ih zaštititi.

Je li ova godina ekstremna što se tiče požara?

Nikad se toliki požar nije tako približio Splitu. Ovo je nezapamćen požar, a bilo je i prije velikih požara. Vatrogasci dobro funkcioniraju, ovo je bila izvanredna situacija.

Mislite li da će izbjegnuta katastrofa pokrenuti politiku da se izdvađa više za vatrogasce i više ulaže u preventivu?

Nadam se da je to moguće, premda sam dijelom skeptičan s obzirom na Kornate i najtragičniji događaj u kojem je smrtno stradalo 12 vatrogasaca. Nije se od toga izvuklo previše pouka, ako se uopće izvuklo. Tada smo imali tromi sustav, slabu pokrivenost vezama i veliku nesreću. Nije se mnogo naučilo, a čini mi se da su svi vrlo pametni, ne govorim o vatrogascima, već o milijun ljudi u Hrvatskoj za koje mi se čini da svatko zna što se trebalo učiniti i što je bilo na Kornatima. Napalm, kerozin, zavjere... Svi znaju bolje od mene koji sam s prijateljima došao prvi pomoći. Nije li to malo čudno?

Kakva je ovogodišnja sezona u HGSS-u? Ima li puno akcija spašavanja?

Uobičajena. Ovisi o broju turista i o vremenu. Ako je vrijeme pretoplo da se ne može izlaziti van, onda je manje nesreća, ali uvijek ih je određen broj. Nisu samo strani turisti u njima glavni sudionici. Imamo i domaćih, starijih ljudi, lovaca, domaćih turista.

Jeste li u posljednje vrijeme sudjelovali u nekim akcijama spašavanja?

Sudjelovao sam uglavnom u potragama i u organizaciji nekih akcija. Sada manje sudjelujem. Jed-

Stipe Božić i Stane Belak na vrhu Mount Everesta

Evidencijski broj / Article ID: 17536917
 Vrsta novine / Frequency: Dnevna
 Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
 Rubrika / Section:

na od većih akcija bila je potraga u Koločepskom kanalu kada se gliser kapetanije sudario s gumenjakom te je stradalo devet osoba.

Postoji li još šansa da se tijela dvoje nestalih pronađu?

To mi je teško reći, prošlo je mnogo vremena. Premda je jedno tijelo nedavno pronađeno, sve je manje šanse. More je to, struje, ribe...

Uključili ste se u politiku i mnoge time iznenadili. Hoćete li ostati vijećnik u splitskom Gradskom vijeću ili ste bili samo "zec" na listi?

Hoću, naravno. Mi smo svi uvijek pametni kada je riječ o Splitu, svi znaju što treba, ali je malo onih koji će se uključiti i napraviti to što treba. S obzirom na to da imam neko znanje jer sam vodio dosta velikih operacija, primjerice 15 godina bio sam na čelu splitskog HGSS-a, želim pridonijeti da bude bolje, zašto to ne učiniti. Čini mi se da osjećam grad i znam što bi trebalo poboljšati i kako to učiniti. Ekipe na čelu s Androm Krstulovićem Oparom čini mi se razborita, kulturna, po mjeri grada Splita i želi nešto dobro napraviti. Kako vidimo, Split je nevjerojatno zapušten, najzapušteniji je grad u Hrvatskoj. Pogledamo li Zadar, Šibenik, Zagreb, možemo se sramiti naše nečistoće, nereda, prometne zagušenosti. Danas sam išao prema trajektnoj luci, sve je u neredu i kaosu, nema parkinga... To treba rješavati. Ne može se preko noći, ali treba misliti o tome i početi raditi. Smatram da se može puno toga učiniti. Imam ideje, a mislim da imam i utjecaja

Afirmiramo slogan Vlaji na Himalaji jer želimo ukazati da ljudi iz Vlačke, Hercegovine i otoka daju doprinos Splitu. Vrijedalo nas se, a sad se vidi da je to naše bogatstvo

da se nešto poboljša.

Jeste li član HDZ-a?

Jesam, od početka rata, ali kako sam radio u medijima i na HRT-u, to nisam isticao jer nije bilo spajivo.

Što radite sada, kad ste u mirovini?

Puno toga. Radim na nekoliko neovisnih projekata, filmova, na jednoj novoj knjizi, održavam različita predavanja, primjerice motivacijska za velike tvrtke, u žirijama sam na nekim festivalima, imam dosta posla, nisam tipični umirovljenik.

Hoćete li opet na Himalaje, i koji bi vam to već bilo put?

Hoću, pripremam se. Mislim da mi je ovo 30. put. Ideja je pomalo bizarna, kada sam bio zadnji put vodio sam Vedrana Mlikotu koji ima onaj svoj fantastični projekt "Glumci u Zagvozdu". Htio je ići ponovno i rođena je ideja "Vlaji na Himalaji". Ako mogu veliki glumci u mali Zagvozdu koji ima repertoar bolji od velikih kulturnih ljeta u gradovima na obali, zašto ne bi Zagvozđani, koji su odlični planinari, otišli na Hima-

laju? Afirmiramo slogan "Vlaji na Himalaji" jer želimo ukazati na to da ljudi iz Vlačke, Hercegovine i otoka daju veliki doprinos gradu Splitu. Nekoć su smatrani stranim tijelom, vrijedalo nas se, a sad se vidi da su ti ljudi naše bogatstvo. Prožimanje kultura, krajeva i regija svakome donosi bogatstvo.

Idu li svi članovi Planinarskog društva iz Zagvozda koji su zimus sudjelovali na pripremama na Biokovu?

Idu, ide nas i više od toga, ukupno 16. Još smo pridodali dvojicu prijatelja koji su "poluvlaji" i žive u Zagrebu. Sve je to u nekakvoj šali, zezanciji. Ni vrh nije preozbiljan, 6476 metara je visok, Mera Peak. Krećemo 12. ruja i ostat ćemo mjesec dana.

Hoćemo li poslije gledati dokumentarac?

Naravno, nosimo kameru. To je također izazov, napraviti lijepu priču o grupi koja dolazi iz maloga mjesta. Mala mjesta na primjeru "Glumaca u Zagvozdu" i "Vlaji na Himalaji" dobivaju novi sadržaj. Revaloriziramo život u tim područjima. Ljudi se iseljavaju, a kada bi se puno sadržaja napravilo, to bi se zaustavilo. Danas se može svašta raditi na selu što se prije nije moglo. Odlazak na Himalaju ima i humanitarnu pozadinu. To je bio jedan od ciljeva, pomoći sinu moga pokojnog prijatelja Ang Phua koji je poginuo na Himalaji 1979. godine. Njegova obitelj ostala je u potresu bez kuće. Moj prijatelj iz Slovenije i ja pratili smo ga godinama tijekom školovanja sve dok nije postao visokopozicionirani budistički svećenik. Prije tri godine njegova je obitelj u tom potresu pretrpjela strašnu materijalnu štetu. Srušila im se kuća i mi smo im obećali pomoći. Organizirali smo humanitarni koncert u Lori, gdje smo okupili brojne domaće estradne zvijezde koje su nastupale besplatno. Dobit od 4000 dolara već je otišla tamo gdje je trebalo, kuća je već sagrađena i mi ćemo je sada na ovoj ekspediciji obići.

Što se dogodilo kada je poginuo Ang Phu?

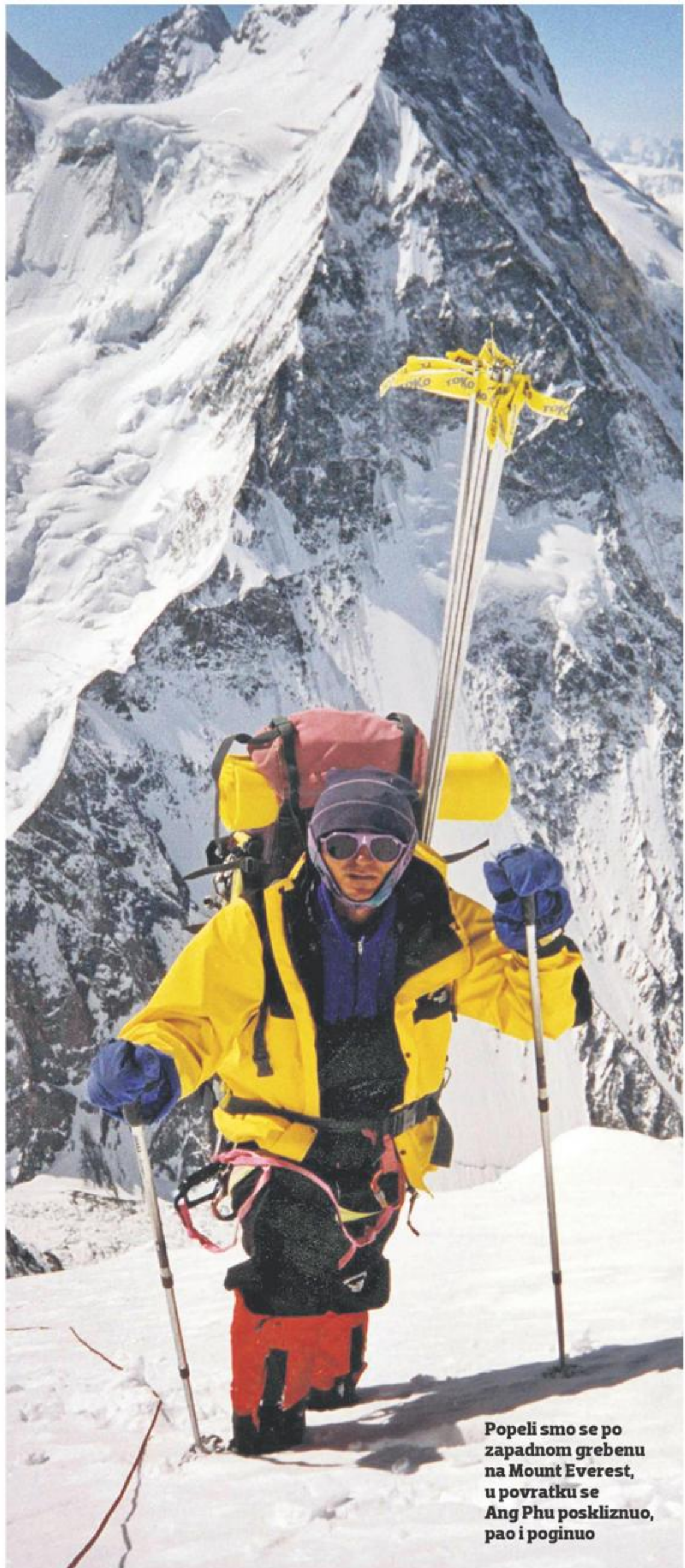
Zajedno smo se po zapadnom grebenu popeli na Mount Everest, prvi put se netko uopće popeo tim smjerom na vrh. Bili smo nas trojica. Pri povratku, Ang Phu se poskliznuo, pao i poginuo. To je bila velika tragedija. Otad smo u kontaktu s njegovom obitelji, pogotovo sa sinom koji je ostao siročić i pomagali smo mu.

Je li to najveća tragedija koja vam se dogodila tijekom vaših pustolovina?

To je bila prva, a kasnije smo izgubili još dvojicu pod Manasluom 1983. godine, Antu Bućana i Nejca Zaplotnika, te još kasnije Mariju Frantar i Jožu Rozmana.

Kako vas to nije pokolebalo? I dalje ne zazirete od ekstremnih uvjeta i ekstremnih opasnosti?

Naš je život stalno na nekoj ivici, na rubu. Koji put mislite da više ne biste trebal, ali opet ne možete odoljeti izazovu. Mi smo sanjari. Čini nam se da za taj san vrijedi riskirati. Na kraju, život je opasan kako god okrenete.

Popeli smo se po zapadnom grebenu na Mount Everest, u povratku se Ang Phu poskliznuo, pao i poginuo